

A foglalkozásnál felhasznált irodalom jegyzéke:

1. Esti mesék LPX 13 919.
2. Zenehallgatás az általános iskolák 4. és 5. osztálya számára.
3. Irodalmi olvasókönyv az általános iskolák 5. osztálya számára.
4. Régen volt, hogy is volt? történelmi olvasókönyv.

BIBLIOGRÁFIA

- [1] Az általános iskolai nevelés és oktatás terve. 1. kötet.
- [2] Dömötör Tekla: A magyar nép hiedelemvilága. Bp., 1981.
- [3] Az ősi magyar hitvilág. Bp., 1978.
- [4] Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Bp., 1977.

HANKÓ GYÖRGYNÉ
Szentés

Karácsonyi műsor

3-4. OSZTÁLY RÉSZÉRE

1. rész:

(Az osztályteremben vagy a színpadon egy feldíszített fenyőfa áll. Mellette és előtte szerepelnek a tanulók kisdobos-egyenruhában.)

1. tanuló megáll a fenyőfa mellett:

– Fenyőágon játék hintál
tülevélen hócukor.
Kis karácsony kis fenyője
ajtónk felé bandukol.

Kis karácsony kis fenyője,
de jó, hogy jössz, topogsz, csengetsz!
Csengőddel szól legszebben a
szeretet a szeretethez.

(Simai Mihály: Fehér karácsony)

(Elbújik a fenyő mögé, és csenget a kis csengővel.)

(A csengőszóra bevonulnak az 1. részben szereplő pajtások, és énekelnek.)

– Kis karácsony, nagy karácsony,
Kisült-e már a kalácsom,
Ha kisült már, ide véle,
Hadd egyem meg melegébe.

1. tanuló: – Gyerekek! Melyik hónap van most?

Minden

tanuló:

– December!

2. tanuló: - Csupa örömvárás ez a hónap.
Temérdek gyerek írt Téliapónak.
3. tanuló: - A régi római naptár szerint december az év 10. hónapja volt. A tíz latinul decem. Ebből lett a december hónap neve.
4. tanuló: - Decembert a régi magyarok télelő, később pedig karácsony havának nevezték.

Ebben a hónapban korán sötétedik. Délután már 4 órakor nyugszik a Nap. Reggel későn, 7 óra után kel. A rövid nappalok és a hosszú éjszákak mind a Nap járásának köszönhetőek. Sugárzása is gyenge, ezért van decemberben hideg.

1. tanuló: - Honnan ered a fenyődíszítés szokása?

5. tanuló: - A fenyő zöldje a tél szép színfoltja.

6. tanuló: - Mikor nyár volt, szerényen álltatok,
Madár nem ült meg rajtatok.

Dalból, virágból nem jutott tinektek.

7. tanuló: - Most tél van immár. Kopaszon, leverten

Sóhajtoznak a fák a tar ligetben.

S ti most is zölden, mosolyogva álltok:

Jelképezve az örök ifjúságot.

(Juhász Gyula: Fenyő a ligetben)

5. tanuló: - A jegenyefenyő, a lucfenyő és a boróka sorsa, hogy karácsonyfa legyen belőle. A fenyőfa karácsonyi feldíszítését egy svéd katona honosította meg Németországban.

8. tanuló: - 1632 novemberében a harmincéves háborúban ez a katona megsebesült. Lindau város polgárai karácsonyra meggyógyították. A felgyógyult katona, hogy háláját jötevői iránt valamiként lerója, fenyőfát állíttatott a templomban úgy, mint ahogy hazájában ez szokás volt karácsonykor.

9. tanuló: - A fenyőfát teletűzdelte gyertyákkal, apró ajándékokkal. Lindauban ez annyira megtetszett az ottani polgároknak, hogy ezután minden évben meglepték gyermekeiket karácsonykor feldíszített fenyőfával.

10. tanuló: - Ezt a szokást hazánkba a Németországban tanuló magyar diákok hozták el 1820 körül. Az első fenyőfát karácsonykor Brunswik Teréz állította fel az első óvodában Pest-Budán 1824-ben. Ám a fenyődíszítés szokásának elterjedése még 40-50 évet váratott magára. Csak 1870 körül írt erről a szokásról Jókai Mór.

Minden
tanuló
énekel:

- Jaj de pompás fa
A karácsonyfa.
Nincs árnyéka, csak játéka,
Jaj de pompás fa.

Minden ága ég,
Gyönyörűen ég.
Sok kis pajtás vigyáz rája,
El ne aludjék.

1. tanuló: - Mióta ünnep december 25-e?

11. tanuló: - A december 25-i napot már az ókori népek is megünnepelték. Ez volt a téli napforduló. Úgy tartották, hogy ekkor született a Napisten. A keresztény egyház i. sz. 4. században erre a napra tette Jézus születését.

(A Szép karácsonyj c. hanglemezejről felcsendül a Mennyből az angyal kezdetű dal, melyet halkan énekelhetnek is a tanulók. Csak az első és a második versszakot hallgatjuk meg.)

Mennyből az angyal,
Eljött hozzátok,
Pásztorok, pásztorok...
Hogy Betlehembe, sietve menve,
lássátok, lássátok.

Istennek fia,
aki született,
Jászolba, jászolba...
Ő lesz tenéktek
üdvözítőtok
valóban, valóban.

12. tanuló: - Ez a nap ma a hagyományos vallási ünnep mellett a béke és a szeretet ünnepe, amelyen a rokonok és a barátok megajándékozzák egymást.

Minden
tanuló
énekel:

- A zöld fenyőfán
Kigyúltak a gyertyák.
Kis pajtások örvendezve
Körös-körül járják.

Te szép zöld fenyő,
Köszöntünk mi téged.
Hozz örömet mindnyájunknak
És boldog új évet!

13. tanuló: - Számos népszokás is kapcsolódik ehhez az ünnephez ősi pogány és tréfás elemekkel.

A betlehemezés szokása főleg falun élt sokáig. December 25-én - régebben a férfiak, majd később pedig már csak a gyerekek - jártak házról házra, és kis színjátékot adtak elő. Eljátszották Jézus születésének történetét. Ezután tréfás szövegű versekkel jókívánságokat mondtak a ház lakóinak. A regölésért pénzt, finom falatokat, bort kaptak a háziaktól.

2. rész:

(Az eddig szerepelt tanulók a színpad bal hátulsó sarkában egy csoportba leguggolnak. Ők lesznek a bárányok. Közéjük áll be a 4 pásztor és Őrzse, akin kékfestő, szoknya, fehér blúz, fejkendő, bekecs van. A pásztorok öltözete: fehér ing, sötét nadrág, csizma, kifordított bunda, kucsma. Lánchosbot, viharlámpa (esetleg gyertya), tarisznya, furulya van náluk.

A színpad jobb elülső sarkában leterített asztal mögött ül a gazda, a gazdasszony és a fiuk. Az asztal mellett még egy szék van, oda ül majd a szép leány. A gazda öltözeke: sötét nadrág, fehér ing, sötét kalap, csizma. Pipa a kezében, a kulacsot az asztalon a faragott ládika mellett őrzi. A gazdasszony öltözeke: hosszú szoknya, kötény, fej- és vállkendő, papucs. A fiú öltözeke: fehér kihajtott nyakú ing, sötét nadrág, legényes kalap, csizma. A szép lányon tarka szoknya, hímzett fehér blúz, hozzá illő gyöngysorral, papucs, kezében csipkés zsebkendő, hajában szalag.)

1. tanuló: – Most bemutatunk egy pásztorjátékot.
 1. pásztor: – Ma karácsony napja van. Pásztorok, menjünk be a faluba!
 2. pásztor: – Jól van, öreg, menjünk!
 3. pásztor: – De ki vigyáz addig a bárányokra?
 1. pásztor: – Majd az én Örzse lányom. Örzse, Örzse, hol vagy? Gyere gyorsan!
 Örzse: – Itt vagyok édesapám!
 1. pásztor: – Vedd fel, Örzse, ködmönkédet,
 Kösd be boglyas fejceskédet,
 Maradj itt a nyájunknál,
 Mindjárt visszatérünk már!
 Örzse: – Igen, édesapám, itt maradok. Vigyázok a bárányákra. Ha a faluban
 egy kis hurkát, kolbászt kapnak, nekem is hozzanak!

1. és 4.

pásztor – Hozunk, Örzse, hozunk!

(A 4 pásztor arra megy el, amerre a gazdáék ülnek. Egyikük furulyakiséréttel énekelik az 1. számú dalt.)

Kis karácsony, nagy karácsony,
 Van-e kolbász a padláson?
 Ha nincs kolbász a padláson,
 Nem ér semmit a karácsony.

(Odaérnek a gazdáékhoz és kopogtatnak.)

1. pásztor: – Szerencsés jó estét adjon az Isten!

3. pásztor: – Regősök vagyunk. Szabad-e regölni?

Gazdáék: – Szabad!

(Bejönnek ének- és furulyaszóval. 2. számú dal.)

2. SZ. DAL REGÖS ÉNEK

Erre lertük földnek nyomát.
Ki háza ez? Jó emberé;
Jámbor ember lakik benne.
Hej regő rejtem, rejtem.
Hej regő rejtem, rejtem.

1. pásztor: – Adjon az Úristen
Ennek a gazdának
Egy hold földön
Száz kereszt rozsot!
Egy hold földön
Száz kereszt búzát!
Egy hold földön
Száz kereszt árpát!
Rét ökör, régi törvin,
Haj, regü, rejtel!

2. pásztor: – Adjon az Úristen
Ennek az asszonynak
Egy tyúk alatt
Száz csibefiat;
Egy lúd alatt
Száz libafiat!
Hat jó híztót,
Míndegyikbü nagyokat!
Rét ökör, régi törvin,
Haj, regü, rejtel!

3. pásztor: – Itt is tudunk egy szép legényt,
Kinek neve Ferkó.
Amott tudunk egy szép lihánt,
Kinek neve Marcsa.
Isten meg se mentse,
Belesöndörgesse.
Rét ökör, régi törvin,
Haj, regü, rejtel!

(3. pásztor bal kezét nyújtja a gazda fia felé, aki odamegy hozzá. A jobb kezét pedig a szép lány felé nyújtja, aki a bárányok közül jön elő. A 3. pásztor a fiatalok [a pap-
hoz hasonlóan esketéskor] egymásra teszi. Összeboronálta őket. Ezután a legény és a
lány kézenfogva a gazdáékhoz mennek, és leülnek az asztalhoz.)

4. pásztor: – Látom, a gazdasszonynak tele van padlósa.
Hurka, kolbász, szalonna,
Pásztoroknak jó volna,
Ha a gazdasszony adna!

Minden

pásztor: – Ha a gazdasszony adna!
Hej, regő, rejtel!

Gazdasszony: Tessék, itt van jó szalonna, oldalas meg sonka.

(A gazdasszony úgy tesz, mintha az asztal alól venné elő a jó falatokat, és a pásztorok
tarisznyájába rakná.)

– Gazduram, mozduljon már! Hol az a kulacs?

(A gazda az asztról a kulacsot a pásztorok felé nyújtja, és azok egymásnak adva isz-
nak belőle.)

Gazda: - Tessék, pásztorok, kóstoljátok meg a boromat!
(Minden pásztor köszönetképpen átadva a kulacsot:)

- Adjon Isten minden jót
Ez új esztendőben!

2. pásztor: - Látom a gazdának engedelmes szívét.
A ládafiábu keresi a pénzét.
De nem lel benne, csak sok százpengősöket,
Annyi nekünk nem kell, megelégszünk eggyel!

(A gazda az asztalon levő ládából egy „százpengőst” ad a pásztoroknak!)

Gazda: - Tessék!

Minden

pásztor: - Adjon Isten minden jót
Ez új esztendőben!

4. pásztor: - Zsíros esőt, kövér hót
Ez új esztendőben!

3. pásztor: - Bő aratást, szüretet,
Egészséget, jókedvet,
Ez új esztendőben!

2. pásztor: - Jó kenyeret, szalonnát
Tizenkét hónapon át,
Ez új esztendőben!

1. pásztor

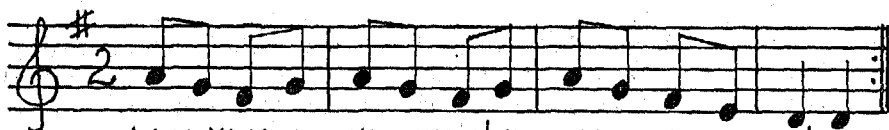
(elköszönve):

- Gazduram, gazdasszony!
Cserfa a köntösünk, zöldfa a bocskorunk.
Tovább is kell menni, dohányt is kell venni.

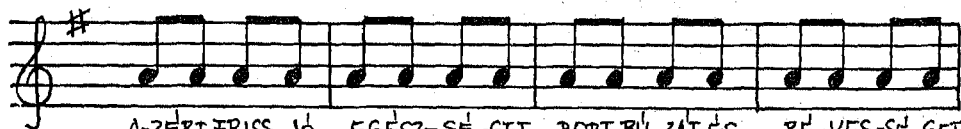
Minden

pásztor: - Jó éjszakát kívánunk,
tele legyen télen-nyáron
pincéjük, kamrájuk!

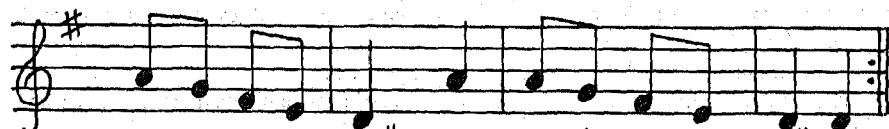
3.sz. DAL

A HAJ-NA-LI- HIA-RANG SZÓ-NAK GI-LIN-GA-LAN - GÓ-JA.
HIR-DET-GE-TI, HOGY AZ-ÉV-NEK ITT A 'FOR-DU-LÓ-JA.

A-ZÉRT FRISS JÓ EGÉSZ-SÉ-GET BORT, BŰ-ZÁT ÉS BÉ-KES-SÉ-GET

MIN-DEN-KI-NEK BŐ - VEN AZ ÚJ ESZ-TEN - DŐ-BEN.

(A pásztorok a 3. számú dallal elvonulnak, és a színpad közepe táján egymás mellett felsorakozva megállnak. A gazdáék és Örzse melléjük, a bárányok mögéjük állnak. A refréntől minden tanuló énekel.)

- A hajnali harangszónak gilingalángója.

Hirdetgeti, hogy az évnek itt a fordulója.

Refrén: Azért friss jó egészséget, bort, búzát és békességet

Mindenkinek bőven az új esztendőben!

(Meghajolnak, majd egy lépést előre lépnek.)

Minden

tanuló: - Ünnepre jöttünk ma ide,

Nagy az örömünk, mosolyog a szemünk.

Kívánunk boldog életet.

Sok szépet, kacagást, derűt és szeretetet.

(A Kis karácsony, nagy karácsony c. dal következő versszakát éneklük:)

Béke szálljon minden házra,

Kis családra, nagy családra.

Karácsonyfa fenyőága

Hintsél békét a világra!

(Meghajolnak és a fenyő alól átadják szüleiknek a saját készítésű ajándékaikat.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

[1] *Lantos Rezsőné-Lukin Lászlóné*: Ének-zene az ált isk. 1., 2., 3. osztálya számára. Tankönyvkiadó, Bp. 1981. (1/32. o., 2/32. o., 3/42. o.)

[2] Énekeskönyv az ált. isk. 4. oszt. számára. Tankönyvkiadó, Bp. 1969. (49. old.)

[3] *T. Aszódi-Hernádiné-Tarbay*: Olvasókönyv - Magyar nyelv és irod. ált. isk. 3. oszt. Tankönyvkiadó, Bp. 1984. (99. old.)

[4] Nyitnikék I. félév. Kisiskolások könyve 106-109. old. RTV Minerva, Bp. 1980.

[5] *Havril-Szabó-Tarnay*: A Nyitnikék kalendáriuma 153-257. old. RTV Minerva, Bp. 1985.

[6] *Kósa-Szemerékné*: Apáról fiúra. 198-202. old. Móra Ferenc Könyvkiadó, Bp. 1985.